

Uztak, 16

Gernika'n izan dut nere Meza. Kontzilioak eman digu zama berria; aurrerakoan ez dugu hitzaldigabeko Mezarik igande-jaietan. Holaxe hobe guziontzat, kristauen presakagureari sosegagarri hori emango badiogu ere. Euskera ahaztu duten apaiz gizarajoak! Ez nuke beren bildur-azaletan sartu nahi. Hala ere ta beharbada: euskera gajoa! Denetarikoak ikusiko dire.

Gaurkoa (beno: Meza ta ez hitzaldia) hildako batentzat izan dut. Miren Iziar zuen izena. Polita, ez da? Izen politik ba-ditugu, ba, gure nexkentzat. Hala ere ez dute balio turismua erakartzeko (barka, nahasten ari naiz: izenak, e?) Hemezortzi urterekin hil da gure Iziartxo ta bihotzarekin burrukan. Lagunik onena etsai bihurtzea ere! Bihotz gehiegi nunbait hain urte gutirentzat. "Parisetik" Parise'rakoa laister burutu du Iziartxo'k, han hilla baita nexka.

Nik ez nuen ezagutu ta hillik ezagutu dut. Tamala, Gernika-aldetik, dirudienez, arras maitatua zen-ta. Bihotza eri zeukan eta ohe-ertzean besarkatu zitzaion guzion eriotza. Baiña honelako istripuak gora-behera ez gera erremediagarri biziok: hemen ukuillu-zoramenetan beti! Ahal baledi, hil-herrietako hezur oriztak jantzi behar lirake bizitzarako...

Hori da, Iziartxo: gero arte, gure honek ere ez baidu geroko geroaren luzamendutan ibiltzerik. Ausaz, nolako besarkada biona kamiño-ertzeren batean!

IÑAKI ITURBIOTZ

PARKEKO

Uztak, 18

Harrigarririk idoro dut gaur: "Escritores en euskera los hay abundantes y buenos, y no sólo prosistas (ez, ba, "poetak" ditugu gehienak-eta...). Mencionar nombres

fuera riesgo de traición en nuestra memoria, por posible omisión involuntaria de alguno, mas está en el ánimo de todos (zer...?)".

E? Zenbat gauza hain laburki ta trinko! Bost mila deabruk eramango ahal naute hori dena egia bal-

din bada! Jesus, ba, nundik gatoz, eta norakotan? Gezur-lapikoa da hori, ta dena borondate onezkoa. Sar, bai, murgil zuen buruak gezur-ondartza horretan: estali begiak ametsez, bete belarriak gezurrez: sar zuen buruak hortxe, oiñetaraño, guk borondate oneko kritikuok —e-torkizunari parre egin dezaiozuten— zangopetan kiribilduko zaituztegu-ta. Egon lasai, trankil eta zabal: egin parre ta dantza, familia “onekoak” gera-ta. Begira bestela.

“Escritores en euskera los hay abundantes y buenos”. Asko? Bai horixe! Nik, nere ikastolan, ba-ditut berrogeitabost, denak Euskal-Herri’ko esribidore abundanteeta-koak. Zer nahi duzue gehiagorik? Zenbatzen hasita, laister bil liteke millako bat. Onak? Oso, gaiñera; baiña zerurako ala inper-nurako jakin behar. Ez dago gogo-

EURIPEAN

ratu besterik: teatroan Matximentako Sofokles, Shakespeare’tar Gillelma, Lope de Vega Ibarra’koa, Tupiñondo’ko Calderón, Gizaburuaga’ko Pirandello, ta Santimamiñe’ko Ionesco; nobelan, berriz, zer ez dugu guk: Apatamonasterio’ko Dostoiebs-

ki, Trintxerpe’ko Cela, Camus’tar Alberta, eta ez dut jarraitu nahi memoriaok traizio egingo baidit. Ta, bukatzekoa, esan dezadan: “está en el ánimo de todos” kritikoaren borondate ona ta aipatu ditudanen izenak.

Bai, euskaldunok sinismena behar dugu bi gauzetarako: ikusigabea sines dezagun eta kritiko gehienek esaten dizkigutenak on-hartze-ko. Fedea ta fedea Don Kixote’reñ sepultura topa dezagun.

Con tal que yo lo crea,
¿qué importa que lo cierto no lo sea?

Gora eskribidoreok: ¡Poneos en marcha! ¿Que adónde vais? La estrellita os lo dirá: ¡al sepulcro! (Unamuno).

Uztak, 20

Gaur Nietzsche, rekin egin dut ekiñaldi bat. Gizona barrabasa hauxe! Esku-artean dudak kondairagille honen ez du biziki maite “pizti illegorriaren” aita; ENBIDO-tik gorakoak botatzen dizkio ausarki. 1889’ko illunaldiaren aurretik, illundu ta legartua omen zegoen adimen hura. Baiña kritikariaren adimen-lepondotik heltze horrek erdi-asarretu egin nau. “Adimena ukatu, barkazioa lortu” dabilzan abogaduak ez ditut deus gogoko. Beti pentsatu dut ez dutela gizonok lege-jokurako behar den arteziarik. Beharbada, enganatua nago. “Zeruko ARGIA” jaso dut, baiña

lehendik ikusia neukan 51'gn. hau, gurera bi etortzen baidire bata-bestearen albisterik ez dutela. Korreo-misterio bat ba-dut hemen: nere aleak bizpahiru eguneko bide luzeagoa du ia beti. Nortasun haundikoak dire pertsona inprimatu hauek, bakoitzak bere bizi-erritmua. Oso indibidualista omen gera euskaldunok-eta...

Gaurkoan lehenbizi idoro dudana zera izan da: gure Iruñe'ko "opustar" inprimatzaillak ez direla oraindik euskalarik: "otzaila" diote. Hala ere, "euskalarion" zenbait pekatu ez dire eramangarriago. Gure asterokoa-

ren "Zeruko" ttipiño horrek, "AR-GIA" beso-zubalaren kolkoan galduta, zer esan nahi ote du? Eibartar Sandiaren "inpernuko auspoa" datorkio edonori burura. Baiña, hauek honela, "kaletarrago" doa horrelaxe.

Ez da makala oraingo honetan egin diguten egitekoa! "Intelektualak" kailaratu egin dituzte, agi denez, horiek baidire zaindu-beharrekoenak. Tira, borondate onekoak omen dire ta onezkero barkatu diote laidoa Zuzendariari. Azken horrialdea kenduko zitezaien, ba!

Uztak, 22

Ba-dire, diotenez, izkribu-jarioa dutenak ere. Beajondeiela! Egon liteke, ba, luma erabilli gabe! Batez ere deus esatekorik ez denean...

Giza-eskubideeri buruzko lan bat izendatu didate, ta egunotan nabil matazari nundik helduko. Denek dakite zer esan behar dudana: "gizona pertsona da, ta pertsona honen gain eraiki ditu Jainkoak eskubideak..." Nora joango zera, ordea, oin-harritza horrekin "purra-purra", iñori entzumen irabaziko diozulakoan. Guk gauza "pratikoak" behar ditugu, ahal dela lapikoarekin zerikusi haundia dutenak, eta printzipioak aipatzen badituzu parre-xirria eskeifiniko zaizu inguru gutitik. Bazkari on baterako ez badire behintzat.

Baiña, horra ba, ez badakizu ere irribarrekeri hori nik erabilliko dudana giza-izaera gaiztotik datorkizu...

Uztak, 25

Euskal-Herri kanpotik bizi den adiskide batek izkribatu dit eta lagun óatek esana jakin-arazi. Gure JAKIN honetatik ti uk ez omen du konpreni. Ta errua nun ote da? Egia, ez dakit ezer eta zalantza ongi mingarriak ditut

hor barnean.

Ez dugu eskola-maisurik, ez idazle-maisutzarik. Aresti'k esan zuela uste dut: "escribidoreak" ditugu erruz; gure baratzan porruak hainbat gutienik. Truka ditezke.

Geroak urka nahiz barka gaitzala! Baiña bildur izan: izango ote da euskaldunik borrero nahiz barkatzaillietarako?

Uztak, 28

Zer nahi duzu: hildakoen zerak eta zahartzaroak halako zirrara bat ematen didate. Hiltzean baidugu menturarik menturatsuen. Hezur eta hauts bilakatze hori! Ta, hala ere, igesarekin ezer konpontzerik balego, gaitz erdi. Baiña gaitza osorik eman zaigu ta ez ahaztea dugu ondrauena.

Gaurko Meza hildako baten alde izan dut. Normala apaizontzat. Nola-ko hildakoa, ordea! Baserritik elizara lagundu diot gorputzari, baiña ez dut ikusi. Adifñekoa zen, diotenez. Baserri oneko etxeakoandre

ona. Atzo goizean, luze ta gogor idoro zuten ohean. Esku-muturrak labanez irikiak zituen. Hiru egun aurretik jaunartua zen. Bizitzak ba-dituela paradojak.

Agi denez, zoramén-istan batean zertu du egitekoa; ondorenak, ostera, sekula guzietaraiño luzatu dire. Zoraména izan da, agian, haren zorion-iturri betikoa. Ez ditugu eza-gutzen adimenaren mugak eta norakoak. Bizitzaren luze-zabalak lerdezake burua, ta, ondorentzat, etorkizuna galdu. G. B.